

POSUDEK HABILITAČNÍ PRÁCE

RNDR. LUDMILA JAŠKOVÁ, PHD.:

VYUČOVANIE INFORMATIKY PRE NEVIDIACICH ŽIAKOV NIŽŠÍCH ROČNÍKOV SEKUNDÁRNEHO VZDELÁVANIA

Inkluze je v současnosti ve školství a vzdělávání frekventované téma a informatika perspektivním oborem s dopadem na prosperitu společnosti; téma práce, propojující tyto oblasti je vysoce aktuální a výsledky výzkumu v této oblasti potřebné. Autorka, která se problematice dlouhodobě a komplexně věnuje, si vytkla za cíl navrhnout, implementovat a ověřit kurikulum a edukační materiály pro výuku informatiky nevidomých žáků ZŠ.

Tomuto cíli odpovídají výzkumné otázky z oblasti cílových požadavků na informatické kompetence, specifik nevidomých ve výuce informatiky, učebních postupů a vzdělávacích aktivit, softwarových prostředí a obsahu informatické soutěže. Z výčtu problémů, kterými se autorka v práci zabývala, je patrná velká šíře záběru a komplexnost pohledu na problematiku, kdy se autorka neorientovala na jednotlivé parciální problémy. Zvolený kvalitativní přístup vzhledem k množině respondentů je adekvátní, stejně tak design výzkumu.

Největší síla práce vystupuje v pasážích, kde autorka shrnuje zkušenosti s výukou, přípravou učitelů a při zohlednění výsledků výzkumu do sad aplikovatelných pouček, metodických poznámek a doporučení pro učitele či tvůrce edukačního obsahu, podepřených analýzou jednotlivých kvalitativních zjištění. Tyto zobecněné poznatky jsou kvalitním základem pro budoucí uplatnění ve vzdělávání nevidomých, a to jak pro přípravu učitelů, tak pro tvorbu státních vzdělávacích dokumentů, učebnic, metodik či edukačních prostředí pro výuku informatiky na 2. stupni ZŠ.

Velice mě zaujal popsání vývoje a implementace edukačního obsahu spojeného se softwarovými prostředím pro výuku základů algoritmizace pro nevidomé a slabozraké, protože jde o unikátní výzkum, který ukazuje směr orientace na žáka nebo skupinu žáků se specifickými potřebami a sledující trend individualizace edukace jedince.

V pasážích kapitoly 4, věnujících se rozboru dat různé povahy včetně výukových materiálů z pohledu jejich použitelnosti ve výuce nevidomých pak některá zjištění o tom, jak lze vysledovat strukturu dat různého typu z pohledu jejich vnímání různými smysly, přesahují rámec tématu práce a jsou použitelná v obecnější rovině, neboli zkoumání v partikulární oblasti zde přináší efekt obecnější, upotřebitelný pro celou disciplínu. Toto je pěkně patrné u implementace soutěžních úloh soutěže Bobřík informatiky pro nevidomé soutěžící.

K práci mám některé připomínky, které bych nyní zmínil:

1. Kapitola 2, vztahující se k východiskům, mění optiku zaměření; v některých částech se zabývá čistě situací na Slovensku (kap. 2.1 Informatika na ZŠ), v dalších celosvětovou situací (2.2 Nevidiaci žiak), i když i zde je výrazně převažující citovanou literaturou slovenská a česká. Kapitole 2.2 by patrně prospělo rozdělení na zvláštnosti poznávacího procesu nevidomých obecně a pak specifika v předmětu informatika.

2. Metoda výzkumu vývojem je uvedena jako hlavní výzkumný přístup, není však v teoretické části příliš rozpracována a v části aplikace výzkumu není vždy zřejmé, kdy byla tato metoda použita a není možné sledovat jednotlivé iterace této použité strategie. V kapitole 3, prezentující výsledky výzkumu, pak není vždy zřejmé, která zjištění ve formě doporučení a metodických poznámek jsou vzniklá analýzou realizovaného výzkumu touto metodou a která vznikla osobní zkušeností s výukou. Každá podkapitola pak je rozdělena nejprve na návrh ucelené koncepce výuky, tedy shrnutí výzkumu, a pak následují jednotlivá vypořádaná zjištění, takže uvedená doporučení pak budí dojem, že nejsou přímo podepřena výzkumem.

3. Autenticitě výzkumu by prospělo častější uvedení konkrétních výpovědí učitelů u hloubkových rozhovorů, případně uvedení konkrétních chyb žáků.

Práce podle mého názoru nevynechává žádný podstatný aspekt výuky informatiky pro nevidomé, ať již z pohledu pomůcek, ovládnutí počítače, vývoje výukového software, sestavení kurikula a realizace výuky. Práce je dostatečně obsáhlá, slovník knihy i styl psaní je srozumitelný. Práce je originální, s řádnými citacemi bohaté literatury, až na výjimky (chybějící 2. obrázek v zadání úlohy v tab. 4.2.7) jsem se nesešel s terminologickými nejasnostmi ani jinými chybami.

ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ:

Habilitační práce RNDr. Ludmily Jaškové, PhD., má odpovídající odbornou i didaktickou úroveň, formálně nese všechny znaky vědecké monografie. Uvádí původní výsledky v oblasti moderního vyučování matematiky, které autorka dosáhla pedagogickou a výzkumnou prací. Na základě kvality a přínosu této habilitační práce a na základě předložené publikační, vědecko-výzkumné a další tvůrčí činnosti navrhuji jmenovat RNDr. Ludmilu Jaškovou, PhD. za docentku.

V Českých Budějovicích 10. 1. 2016

dóć/PaedDr. Jiří Vaníček, Ph.D.